

KMETTY JÁNOS (1889-1975)

Nagybányai utca, 1920-as évek második fele | Street in Nagybánya, second half of the 1920s

Olaj, vászon | Oil on canvas, 55 x 67 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Kmetty

Kezdő ár | Starting price: 5 000 000 Ft / 14 286 EUR
Becsérték: 8 000 000 – 10 000 000 Ft
Estimate: 22 857 – 28 571 EUR

Kmetty

1. Nagybánya a református templommal

KMETTY A NAGYBÁNYAI MŰVÉSZTELEPEN

Kmetty János művészi pályájának fontos állomásait jelentették a különböző művésztelepeken eltöltött időszakok. A tízes években a kecskeméti, a háború után a nagybányai, majd a harmincas évektől kezdődően a szentendrei művésztelepen dolgozott a jó barát Perlrott Csabával és Gräber Margittal együtt.

Kmetty és Perlrott dokumentálhatóan 1924-től a harmincas évek elejéig járt rendszeresen Nagybányára. (Kmettyt 1929-ben a Nagybányai Festők Társasága tisztaggá is választotta.) Szerepeltek a kolónia kiállításain, közös tárlatokat rendeztek. Nagybányai útjukat együt-

tal összekötötték különböző nagyvárosokban (Kolozsvár, Nagyvárad, Temesvár) szervezett kiállításokkal, melyek művészi sikerük mellett, rendszerint anyagi haszonnal zárultak. Többek között a gazdasági válság idején, 1931-ben Szatmáron Perlrotttal és Gräber Margittal rendezett közös kiállításon tizenöt képet adtak el. (Murádin 1988)

Kmetty Nagybányán festett képeivel 1926 körül jelentkezett először Budapesten. Fontosnak tartotta az ott készült utcaképeit, hiszen ezekkel szerepelt a KUT harmadik nagy kiállításán. Sikereket mutatja, hogy Rabinovszky Máriusz a Ma-

gyar Grafikában ugyanekkor Nagybánya-képeit méltatta, a Szépművészeti Múzeum pedig egy ott készült akvarelljét vásárolta meg. (Nagybányai utca, 1926 k. MNG) Szerencsére számos mű fennmaradt az ott festett képek közül, melyek stílusukban ugyan eltérnek egymástól, témaválasztásukban rendszerint a várost, annak utcáit, parkjait jelenítik meg. Kmetty 1927-es párizsi útja után a húszas évek közepére jellemző naturalisztikusabb szemléletét a kubizmus, illetve a konstruktivizmus elveit közvetlenül felhasználó elvontabb képalkotás váltotta fel. Ugyanakkor művészetét a cézanneizmushoz való kötődés a kezdetektől mindvégig jellemezte.

EGY TÉMA KÜLÖNBÖZŐ NÉZETEI

Festményünk, melynek egy változata (*Kisvárosi utca*, reprodukálva: Ury, 1978) ismert, a szabadban festés naturalisztikusabb, oldottabb felfogását képviseli. Mindkét művön a város szimbóluma, a református templom áll a kép központi tengelyében, a *Nagybányai utca* más látószögéből néhány méterrel hátrább készült párdarabjánál. A szándék világos. Kmetty a látványhoz való

viszonylag pontos ragaszkodásban kereste a szabályosságot, egyfajta geometriai rendet. Ehhez próbálgatta a különböző nézeteket. Képünk geometriája a jegenyefák által kijelölt egyenlő szárú háromszög, a fák, a villanyoszlopok és a templomtorony képezte vertikálisok, illetve a kanyarodó út által kirajzolt görbe áthataisából áll össze. A sematikusan megfestett

staffázsalakok beleillenek, egyúttal életet is lehelnek ebbe a szabályosságba.

Kmetty következetes, kitartó festőalkatára jellemző volt egy kép apró változtatásokkal történő többszöri megfestése. Ezek a művek nem tekinthetők önismétléseknek, sokkal inkább egy probléma újabb és újabb megoldási kísérleteinek.

KMETTY HATÁSA A NAGYBÁNYAI FIATALOKRA

Kmetty János nagybányai tartózkodása nem múlt el nyomtalanul. Művészetével hozzájárult Nagybánya „harmadik forradalmának” (Murádin) megszületéséhez, az ifjú generáció művészi kibontakozásához. 1931-ben Perlrott Csabával és Mattis Teutsch Jánossal közös kiállítást rendezett, mely az egyre jobban elszigetelődő

művésztelepen a nyugati modernizmus manifesztációjaként hatott. „*Még Nagybányán is, ahol nemegyszer láthattak modern műveket, meghökentően újnak hatott ez a bemutatkozás.*” (Murádin 1988) „*Elragadtatva bámultuk, az egész kiállítás alatt újra és újra visszatértünk a képekhez, s úgy tapasztaltuk, hogy a mesterek is jólesően veszik*

tudomásul az érdeklődést a fiatalabb nemzedék részéről” – emlékezett vissza Csizér Lilla, az új festőcsoport egyik tagja. Ez a kiállítás és időszak Kmetty művészetének valóban egyik csúcspontját jelentette. Nem sokkal ezután útja Szentendrére vezetett, ahol festészetének új korszaka kezdődött.

KOPÓCSY ANNA